

¹ 1948. május 13-án jelent meg a *Pravdá*ban Wallace levele Sztálinhoz, amelyben nyilvános tárgyalásokat javasolt a szovjet és az amerikai kormány között. 18-án közölte a *Pravda* Sztálin választát, amelyben helyesli a javaslatot, mert rendezni kell a háború utáni problémákat és véget kell vetni a hidegháborúnak. A levélváltásnak gyakorlati jelentősége nem volt, hiszen Wallace esélyei az őszi elnökválasztásra már akkor minimálisak voltak. Ezt megelőzően egy sokkal visszafogottabb hangú jegyzékváltás történt a moszkvai USA-követ és Molotov külügyminiszter között, de Marshall rögtön utána kijelentette, hogy a kezdeményezést a Szovjetuniótól várják.

² „Nem most kell Amerikának nemet mondani.” (angol)

³ Németország angol és amerikai megszállási zónájának közigazgatási és gazdasági egyesítésével 1946-ban létrejött terület. 1948-ban a francia megszállási övezetet is csatolták hozzá („Trizónia”). 1949-ben e három zóna területén alakult meg a Német Szövetségi Köztársaság.

477. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. május 31.)

Tárgy: A Világszakszervezeti Szövetség (Fédération Syndicale Mondiale) végrehajtó bizottságának római ülészsaka

A Fédération Syndicale Mondiale egyik fő funkcionáriusa részletes és bizalmas információt adott végrehajtó bizottságuk római üléséről, és noha a Rómában lezajló események nem tartoznak hatáskörömbé, a speciális helyzetet tekintetbe véve mégis továbbítom ezeket az értékes információkat. Ez az ülés zárt ajtók mögött folyt le. Az amerikai CIO kiküldöttje, Carey azzal ment el a végrehajtó bizottság ülésére, hogy szakadást idéz elő a bal és jobboldali szakszervezetek között. Az ülészak elején a legélesebb támadásokat intézte a Világszakszervezeti Szövetség jelenlegi vezetősége, főképpen Saillant főtitkár ellen. Kifejtette, hogy Saillant szívvel és lélekkel egy bizonyos tendenciát képvisel a szövetségben belül, s hogy semmibe veszi az egyes nemzeti szakszervezetek kívánságait. Egyben követelte a CGT-ről levált Force Ouvrière azonnali felvételét. Ezt a támadást Di Vittorio, az olasz szakszervezeti tanács főtitkára és az FSM végrehajtó bizottságának tagja határozottan, de ügyesen kivédte, s igyekezett nagyon konciliáns lenni, hogy a szakadást megakadályozza. Az egész ülészak során ő volt a fő közvetítő. Munkáját megkönnyítette az a tény, hogy az angol szakszervezetek kiküldöttei, Deakin és Tewson láthatóan zavarban voltak Carey agresszív magatartása miatt és nagyon diplomatikusan viselkedtek, különösen Tewson. Ők sem akartak szakadást előidézni, [de] néha néhány kérdésben határozottan támogatták az amerikaiakat. Így például szenvedélyes vita alakult ki a Szakszervezeti Világszövetség által május 1-jén kibocsátott felhívás körül, mert abban a Marshall-tervet támadták, és ezt ők visszaélésnek tekintették az egyes nemzeti szakszervezetekkel szemben. Kuznyecov, aki a szovjet szakszervezetek vezetőjeként vesz részt a végrehajtó bizottságban, megvédte a május 1-jei kiáltványt, de ugyanakkor szintén engedékeny magatartást tanúsított, és végül is azt a határozatot hozták, hogy az egyes szakszervezeti központok saját sajtójukban kifejezést adhatnak a május 1-jei kiáltvány feletti elégedetlenségüknek. (Ezt az angolszász szakszervezetek azóta ki is használták.) Informátorom szerint a szovjet kiküldött mindvégig azon volt, hogy Carey robbantási kísérleteit megakadályozza és a szakszervezeti egységet megmentse. Az imperialistákat támogató szakszervezeti kiküldöttek ellen inkább a lengyel és jugoszláv kiküldöttek intéztek erős támadást. Erre jegyezte meg Carey Rómában az olasz keresztény szakszervezetek részére tartott előadásában, hogy „a viták hangja néha kevéssé volt diplomatikus”. Ezzel szemben Di Vittorio szerint az ülészakot a „józanság” jellemezte. Mindenesetre a Marshall-terv körüli ellentét nem okozott szakadást, és ez súlyos csalódást okozott a reakció-

sok, elsősorban az amerikai Federation of Labor köreiben. Az egység megmentéséért a baloldalnak súlyos engedményeket kellett tennie. Saillant energikusan megvédte magát, de le kellett mondania a CGT-ben viselt tisztségéről, mert ezt a végrehajtó bizottság incompatibilisnek tartotta főtítkári állásával. Ezzel szemben megerősítették a világszövetség státusát és kifejezést adtak annak, hogy az 1945-ös megalakulás szellemében megőrzik az egységet. Nagy harc folyt a végrehajtóbizottság összeállítása körül. Ennek a végrehajtóbizottságnak Deakin az elnöke, Saillant a titkára és 7 alelnöke van. Ennek a hét alelnöknek a személye körül folytak a viták, de még egyelőre döntést nem hoztak. Ez a hét alelnök a következő: Lombardo Toledano, a dél-amerikai szakszervezetek vezetője, Di Vittorio, az olasz szakszervezetek vezetője, Kuypers, a holland szakszervezetek vezetője, Kuznyecov, a szovjet szakszervezetek vezetője, Rosenblum, az amerikai CIO megbízottja (akit azonban állandóan Carey helyettesít), és két hely még vitás. Az egyik Jouhau volt helye, akit a baloldal Le Leappel akart pótolni, a másik a jobboldali kínai Choé, akinek a helyén a baloldal Liut szeretné látni. A jobboldalnak az az álláspontja, hogy 4-4 arányban legyen képviselve a két irányzat és Saillant-nak mint titkárnak ne legyen szavazati joga. Nagy harcok után Saillant hatáskörét több kérdésben korlátozták. 1. Ezentúl minden nemzeti szakszervezetnek joga van a végrehajtóbizottságtól azt követelni, hogy bármilyen kérdést napirendre tűzzön. Eddig Saillant-tól függött, hogy milyen kérdéseket enged a végrehajtóbizottság elé terjeszteni. 2. A Világszövetség titkársága, amely Saillant-ból, Schevenelsből, a szovjet Falinból és a jobboldali CIO Cope-ból áll, eddig bármit közzé tehetett a Világszövetség nevében, s miután vitás esetekben Saillant döntött, az történt, amit ő akart. Ezentúl bármely nemzeti szakszervezet vétőt emelhet a publikációkkal kapcsolatban, és ha csak egy is ellenzi, a kérdéses közlemény nem adható ki. 3. Ezentúl a főtítkár „semmilyen olyan határozatot nem hozhat, amely valamely nemzeti szakszervezeti központ érdekeit érinti”, kivéve, ha a titkárság valamennyi tagja beleegyezését adja. Ha a titkárság tagjai nem egyeznek meg, az ügy a végrehajtó bizottság elé kerül, s végső fokon ez dönt. Eddig Saillant önhatalmúlag cselekedhetett és megfelelő harcot indíthatott pl. a Marshall-terv ellen. Ez a jövőben nagy akadályokba fog ütközni. 4. Sem a főtítkár, sem a két osztályvezető (Chambeiron¹ a nemzeti szakszervezetekkel való összeköttetés fenntartója és Georges Fischer, a gazdasági-szociális osztály vezetője) nem vállalhatnak semmilyen szerepet a Világszövetségben kívül. Ezért kellett Saillant-nak a CGT-ben viselt pozíciójáról lemondania. Ugyancsak bajok lesznek Chambeiron körül, aki tudvalevőleg francia képviselő (a kommunistákkal rokonszenvező MUR² képviselőjében). Ennek ellenére Saillant és Georges Fischer pozícióját nem fenyegeti veszély, s ezek a fontos kulcspozíciók mégis a baloldal kezében maradnak. Informátorom a súlyos engedmények ellenére azon a véleményen van, hogy a szakszervezeti egység megőrzése megért egy misét. A szovjet kiküldöttek úgy látták, hogy a háború elleni küzdelemben a szakszervezeti egység döntő szerepet játszik, és ha a jobboldali vezetők megpróbálják is szabotálni ezt a harcot, előbb-utóbb kénytelenek lesznek engedni a tömegek nyomásának. Az ülészakon a legfontosabb kérdésekben, a Force Ouvrière felvételének ügyében nem történt döntés, noha a jobboldaliak Kuznyecov és Di Vittorio konciliáns magatartásából arra következtetnek, hogy legközelebb ezt is sikerül elérni. Ez természetesen a nemzetközi eseményektől függ, és a baloldal semmilyen irányban nem kötelezte el magát. A baloldal, engedékenysége ellenére, a leghatározottabban fellépett az imperialistákat támogató jobboldal ellen. Így pl. a német szakszervezetek kérdésében a szovjet kiküldött kijelentette, hogy a német szakszervezetek egységét az angolszász kormányok erőszakkal akadályozzák meg. Ugyancsak éles támadás hangzott el az angol szakszervezetek ellen, és szemükre vetették, hogy túrik a női munkaerő kizsákmányolását a gyarmatokon. Jamaika, India és Dél-Afrika szakszervezeti ki-

küldöttei a legsúlyosabb vádakkal illették az angol szakszervezeteket. Általában, az adminisztratív kérdésektől eltekintve, az angolokat jobban támadták, mint az amerikaiakat, mert gyarmati politikájukkal erre több okot is adtak. A baloldal taktikája általában jónak bizonyult, mert Carey, aki azzal az eltökélt szándékkal jött az ülésre, hogy szakadást idéz elő, a végén kijelentette, hogy egy „new deal nyílik meg a Világszövetség életébe”. Az angolok pedig egyenesen örültek annak, hogy az egység nem bomlott fel. Carey aki fanatikusan reakciós és azonkívül valami szent küldetésben hisz, végül is izolálva volt. Még egy fontos kérdést tárgyalt meg az ülészak, és ez a nemzetközi szakmai szervezetek problémája. Mint tudvalevő, a Világszövetség megalakulásakor Citrine csak abban az esetben volt hajlandó ezeket beolvasztani a Világszövetségbe, ha az FSM-hez való viszonyukat előbb szabályozzák. Ebben a kérdésben a baloldal elérte azt, hogy szeptemberre Párizsban egy konzultatív konferenciát hívnak össze ebben az ügyben és előre eltökélték, hogy amennyiben csak egy ilyen nemzetközi szakmai szervezet csatlakozik, azonnal megalakítják a Világszövetségen belül ezt a szervezetet és kidolgozzák annak alapszabályait. Márpedig erős kilátás van arra, hogy legalább két-három ilyen szervezet csatlakozni fog. A szovjet kiküldötteknek az volt az álláspontjuk, hogy a Világszövetségnek erősebben ki kell építeni a kapcsolatát a Bureau International de Travailjal és mielőbb hivatalos összeköttetésbe kell lépni vele, főképpen annak munkavállaló csoportjával. Erre vonatkozólag a végrehajtóbizottság egyhangú határozatot hozott.

MOL XIX-J-1-j 23. doboz 27/a (eredeti)

¹ Robert Chambeiron az ellenállás aktív résztvevője, 1944-1951 között független képviselő, a „Groupe Progressiste” képviselőcsoport tagja.

² MUR = Mouvement Unifié de la Résistance (Egyesült Ellenállási Mozgalom).

478. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. május 31.)

A francia gyarmatbirodalomban, amint arról már előzőleg ismételten beszámoltam, átmeneti és felületen mutatkozó viszonylagos nyugalom ellenére is, a forrongás tovább tart és a háború befejezése óta felmerült összes problémák ma is megoldatlanok.

A legsúlyosabb a helyzet Indokínában, ahol a tavasz folyamán két súlyos támadás történt francia konvoyok ellen. (Lásd 28/pol. - 1948 számú jelentést.) Az indokínai kérdés megoldása nemcsak hogy állandó súlyos vér- és anyagi áldozatába kerül a francia népnek, de bel- és külpolitikai szempontból is kényes és sok gondot okozó kérdés. A többi hatalmon kívül ugyanis, amelyeknek gyarmatai vannak Ázsiában (Anglia, Hollandia), főleg az Amerikai Egyesült Államok azok, amelyek állandóan sürgetik a francia kormányt, simítsa el az indokínai helyzetet, mert az ottani áldatlan guerillaháború számukra is kellemetlen, és pedig elsősorban kínai vonatkozásban. Ho-Si Minh és csapatai ugyanis szoros összeköttetésben állnak a kínai kommunista kormánnyal és harcosokkal, és a vietnami ellenállás győzelme esetén komoly veszedelem fenyegetné Csang Kai-seket Kína délyugati határán is.

Az indokínai helyzet lecsillapítása annyival is inkább érdeke volna a francia kormánynak, mivel az ottani háború költségei már meghaladták a 100 milliárd francia frankot, és eddig mintegy 8000 francia, illetve francia parancsnokság alatt harcoló fehér katonára (sajnos sok magyar is van köztük) esett el, illetve pusztult el a dzsungelben. A kiadások ma is napi 40 millió frank körül mozognak, ami igen súlyos megterhelést jelent a francia költségvetés és az adót egyébként sem szívesen fizető franciák számára. Ezen-